

Asia: VN/24182/2023-OM-35

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eläintenpitokieltoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Näkemyksenne eläintenpitokiellon määräämisperusteita ja kiellon voimassaoloaikojen vähimmäiskestoja koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Kiitämme lausuntopyynnöstä ja erittäin tarpeellisesta esityksestä parantaa eläinten asemaa eläinsuojelurikostapauksissa. Eläinsuojeluvalvonnan mahdollisuuksia toimia tehokkaasti eläinsuojelurikoksissa ja niiden ehkäisyssä on ehdottomasti lisättävä sekä eläinten että ihmisten oikeusturvan parantamiseksi. Tämän lisäksi myös yhteiskunta säästää kustannuksissa, kun eläintenpitokieltojen määrääminen helpottuu ja niiden rikkomisiin voidaan puuttua välittömästi.

Eläintenpitokiellon kesto

Kannatamme lämpimästi eläintenpitokieltojen määräämisen helpottamista ja keston pidentämistä nykyisistä vähimmäisajoista. Pääsääntönä tulee olla, että perusmuotoisesta ja törkeästä eläinsuojelurikoksesta määrätään poikkeuksetta pitkä eläintenpitokielto. Törkeän eläinsuojelurikoksen tunnusten selvästi täytyessä eläintenpitokielto tulisi aina määrätä elinikäiseksi tai muuten riittävän pitkäksi ajaksi sekä eri eläinlajit kattavaksi. Vähimmäiskeston kiellolle törkeän tekemuodon eläinsuojelurikoksessa pitäisi olla ainakin kymmenen vuotta viiden vuoden sijasta.

Emme kannata eläintenpitokiellon määräämättä jättämistä muuten kuin hyvin poikkeuksellisissa tapauksissa, joissa on käytännössä varmuus siitä, että kiellon puuttuminen ei tule vaarantamaan eläinten hyvinvointia. Törkeän tekemuodon eläinsuojelurikoksissa poikkeuksia ei tulisi sallia.

Eläintenpitokiellon vähimmäiskestona yksi vuosi on liian lyhyt aika sellaisissa lievemmissä rikoksissa tai rikkomuksissa, joissa eläinten hyvinvoinnille on aiheutunut vakavaa haittaa tai vaaraa. Kaksi tai

kolme vuotta vähimmäiskestona olisi parempi ratkaisu kaikissa tapauksissa, joissa eläintenpitokielto on tarpeen määrätä.

Vastaavasti perusmuotoisesta eläinsuojelurikoksesta olisi aina määrättävä vähintään 5 vuoden ja törkeästä eläinsuojelurikoksesta pysyvä eläintenpitokielto, joka jälkimmäisessä tapauksessa kattaa kaikki eläimet. Vain hyvin poikkeuksellisissa tapauksissa ja lieventävien asianhaarojen vallitessa voidaan ajatella, että esimerkiksi kymmenen vuoden eläintenpitokielto riittää.

Näkemyksenne eläintenpitokiellon muuttamista ja kumoamista koskevasta sääntelyehdotuksesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Eläintenpitokiellon kumoaminen

Pääsääntönä tulee olla, että eläintenpitokieltoa ei muuteta tai kumota pelkästään kieltoon tuomitun hakemuksesta ja syyttäjän lausunnon perusteella. Käytössä tulee olla asiantuntemusta, jonka avulla voidaan tehdä oikeudenmukainen päätös. Tuomitun ja syyttäjän on kyettävä huomattavalla varmuudella osoittamaan, että tilanne on ratkaisevasti muuttunut eläintenpitokiellon määräämisen hetkestä, eikä kiellon purkaminen tai muuttaminen aiheuta vaaraa eläinsuojelurikoksen toistumisesta.

Näkemyksenne luonnoksesta eläintenpitokieltoa koskevan rekisteröinnin ja tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuuden osalta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Näkemyksenne ehdotetusta eläintenpitokiellon rikkomisen rangaistusasteikosta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Rankaisu eläintenpitokiellon rikkomisesta

Kannatamme erittäin lämpimästi rikoslain muutosta, jolla eläintenpitokiellon rikkomisesta tehdään rangaistava teko ja että myös eläintenpitokiellon rikkomisessa avustanut henkilö voidaan tuomita. On tärkeää, että rikkoja tai rikkomisessa auttanut henkilö voidaan tuomita yli puolen vuoden vankeuteen (rangaistusasteikko sakoista vuoden vankeuteen). Kannatamme enimmäisrangaistuksena vuoden vankeutta. Näin mahdollistetaan välitön puuttuminen kaikissa vakavissa tapauksissa ja esim. pentutehtailutapauksissa, joissa tilanteen selvittäminen ja mahdollisesti hädässä olevien eläinten auttaminen edellyttää kotietsintää tai vaikkapa auton tutkimista. Tuntuva rangaistuksen uhka ja poliisin tekemän kotietsinnän mahdollisuus ovat omiaan ehkäisemään eläinsuojelurikosten uusimista.

Näkemyksenne luonnoksessa ehdotetulle lainsäädännölle vaihtoehtoisista keinoista?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Eläintenpitokieltovaatimusta ei voi jättää syyttäjän vastuulle

Lakiesityksen taustatiedoissa kerrotaan vuonna 2024 annettuja alioikeusratkaisuja koskevasta aineistosta. Tapauksia, joissa on annettu eläinsuojelurikoksen tai törkeän eläinsuojelurikoksen syyksi lukeva tuomio mutta eläintenpitokieltota ei vaadittu määrättäväksi, sisältyy aineistoon yhteensä 43. Näiden tapausten suhteellinen osuus kaikista on peräti 22,5 %.

Jo tämän tiedon perusteella on selvää, että eläintenpitokiellon määräämistä ei voi jättää vain syyttäjälle sen enempää ihmisten oikeusturvan vuoksi kuin eläinten suojelemiseksi joutumiselta (uudelleen) kaltoinkohdeiluiksi ja pahimmillaan jopa kidutuksen kohteiksi. Eläintenpitokiello on voitava määrätä aina silloin kuin se on tarpeen eläinten suojelemiseksi tarpeettomalta kärsimykseltä riippumatta siitä, muistaako tai haluaako syyttäjä vaatia eläintenpitokieltota. Myös ihmisten oikeusturvaa parannetaan siten että käytännöt eivät vaihtelee kärjäoikeudesta toiseen riippuen esim. syyttäjän käytössä olevista resursseista. Tapauksissa, joissa eläinten kohteluun on jouduttu puuttumaan kiireellisesti ja ottamaan eläimet haltuun eläinten hyvinvointilain nojalla, tapausta hoitanut valvontaviranomainen on oikea taho antamaan arvion eläintenpitokiellon tarpeellisuudesta, ja itse kiellon vaatiminen voinee olla tuomioistuimen ja syyttäjän yhteisvelvoite.

Eläintenpitokiellon määräämiseen velvoittavat rikoksen tunnusmerkit on laissa ja sen selityksissä kirjattava mahdollisimman yksiselitteisiksi siten että vaatimusta eläintenpitokiellosta ei voi sivuuttaa tapauksissa, joissa kiellon määrääminen on välttämätöntä. Pahimmillaan eläintenpitokiellon jättäminen määräämättä raivostuttaa kansalaisia niin suuresti että oikeus halutaan ottaa omiin käsiin ja riistää eläimet pois kiduttajaltaan.

Eläinsuojelurikostapauksissa yhteiskunnan resursseja voidaan säästää ja tarpeettomia konflikteja välttää parhaiten siten, että ennaltaehkäistään rikoksia juuri eläintenpitokiellojen ja ankarien

rangaistusten sekä poliisin suorittamien valvontakäyntien pelotevoimalla. Eläintenpitokieltojen rikkomisen tekeminen rangaistavaksi ei auta rikosten eikä niiden uusimisen ennaltaehkäisyssä, jos eläintenpitokielto jätetään oikeudessa kokonaan määräämättä.

Muita huomioita

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Eläinsuojelurikokset metsästysrikosten yhteydessä

Törkeitä eläinsuojelurikoksia tapahtuu samoissa tilanteissa kuin törkeitä metsästysrikoksia, ja rajanveto näiden välillä on osin vaikeaa. Olisi tärkeää, että eläintenpitokielto määrättäisiin myös näissä tapauksissa teon julmuuden ja tahallisuuden perusteella.

Rikoksia ennaltaehkäisevä vaikutus olisi suuri, mikäli esimerkiksi suurpedon tappamisesta erityisen julmalla tavalla olisi seurauksena eläintenpitokielto, joka voisi koskea esim. metsästyskoiraa tai poroja. Samoin eläintenpitokiellon määräämisen pitää aina olla mahdollista riippumatta siitä, kohdistuuko julma teko tai hoidon laiminlyönti toisen omistamaan vai omaan eläimeen vai luonnonvaraiseen tai omistajattomaan eläimeen.

Eläintenpitokieltorekisterin täysimääräinen hyödyntäminen mahdollistettava

Eläintenpitokieltorekisteri ei nykyisellään täytä tehtäväänsä, sillä tavallisen kansalaisen on vaikea selvittää, onko esim. koiranpennun myyjä tai ostaja eläintenpitokiellossa. Maksullisen rekisteriotteen tilaaminen ei ole käytännöllinen ratkaisu tilanteessa, jossa tieto olisi saatava nopeasti ja vaivatta. Eläinsuojeluvalvonnan viranomaisedustajiakaan tieto ei ilmeisesti tällä hetkellä tavoita riittävän nopeasti ja tehokkaasti, mikä heikentänee myös viranomaisyhteistyötä eläinsuojelurikostapauksissa. Kuitenkin viranhaltijoiden mahdollisuuksia hyödyntää rekisteriä paremmin lienee helppo lisätä.

Tavallisten kansalaisten osalta herää kysymys, olisiko mahdollista sallia kansalaisten pääsy rekisteriin vahvan tunnustautumisen kautta ja saada henkilötunnuksen avulla tieto siitä, onko kyselyn kohteena olevalla henkilöllä eläintenpitokielto vai ei. Mikäli laki sallii tällaisen mahdollisuuden, sen jälkeen voisi sitten tilata henkilöstä maksullisen rekisteriotteen lisätiedoilla. Kyllä tai ei -tiedon saamiseen siis riittäisi pelkkä henkilötunnus ilman nimeä ja muita tietoja.

Riitta Salmi
Eläinvihreät ry

